
Inhoud

Charles Darwin: chronologie van 1809 tot 1839 7

Inleiding 11

Aantekening bij deze editie 39

Journal of Researches van Charles Darwin 41

Kaarten 42

Voorwoord van de auteur 45

Biografische handleiding 387

Charles Darwin:

chronologie van 1809 tot 1839

- 1809 Geboren in Shrewsbury op 12 februari, in de parochie van St. Chad, als zoon van Robert Waring Darwin en Susannah, geboren Wedgwood.
- 1813 Gaat in de zomer naar Gros bij Abergele (Wales) om in zee te baden; hiermee zijn enkele van zijn vroegste herinneringen verbonden.
- 1817 Acht jaar oud. Bezoekt de dagschool van dr. G. Case in Shrewsbury. Zijn moeder overlijdt.
- 1818 Gaat met midzomer naar de school van Samuel Butler in Shrewsbury. Butler (1744-1839) was de grootvader van Samuel Butler (1835-1902), de schrijver van wetenschappelijke werken en van *Erewhon*. In september krijgt Darwin roodvonk.
- 1822 Darwin maakt in juni samen met zijn zuster Caroline (1800-1888) uitstapjes en herinnert zich dat hij van het landschap geniet.
- 1825 Laat zich in oktober inschrijven aan de Universiteit van Edinburgh. In de winter van 1826-1827 doet hij onderzoek naar zeedieren aan de kust van de Firth of Forth, samen met dr. R.E. Grant (1793-1874), lamarckiaan en natuuronderzoeker.
- 1827 Op 15 oktober wordt Darwin toegelaten tot Christ's College, Cambridge, nadat hij zijn medische opleiding in Edinburgh heeft af-

gebroken. Hij raakt bevriend met zijn achterneef W.D. Fox (1805-1880), met wie hij de belangstelling voor entomologie gemeen heeft.

1828 Wordt een enthousiast verzamelaar van insecten; de rest van zijn tijd besteedt hij aan vossenjacht, schieten en nietsdoen.

1831 Slaagt op 22 januari voor zijn bachelor of arts-examen, zonder goed judicium, en blijft nog twee semesters in Cambridge. Brengt veel tijd door met J.S. Henslow (1796-1861), geestelijke, botanicus en mineraloog. Darwin beschrijft in zijn *Autobiography* Henslow als 'vrij van elke zweem van ijdelheid of andere kleinzieligheid'. In de lente van 1831 maakt Darwin plannen voor een bezoek aan Tenerife, en daarom leert hij Spaans. In de zomer gaat hij geologisch onderzoek in Noord-Wales doen met Adam Sedgwick (1785-1873), Woodwardian hoogleraar geologie in Cambridge. In augustus deelt Henslow hem mee dat Robert FitzRoy op zoek is naar een reisgenoot van stand en natuuronderzoeker aan boord van HMS Beagle voor een reis naar Zuid-Amerika 'om het zuidelijk uiteinde in kaart te brengen'. Eerst slaat Darwin dit aanbod af (op 30 augustus) omdat zijn vader ernstige bezwaren heeft, waarvan het belangrijkste is dat Darwin daardoor 'ongeschikt' voor de geestelijke stand zal worden. Robert Darwin wordt overreed zijn bezwaren in te trekken door Josiah Wedgwood II, de oom van Charles, die eind augustus schrijft: 'Deze onderneming zou geen nut hebben voor zijn beroep, maar aangezien hij een man met zeer ruime belangstelling is, biedt dit hem een gelegenheid om mensen en dingen te zien, zoals die slechts weinigen is vergund.' Op 11 september reist Darwin met kapitein FitzRoy naar Plymouth om de Beagle te zien; ze maken de reis, die drie dagen duurt, met een stoomboot. Hij keert op 22 september via Cambridge terug naar Shrewsbury en vertrekt tien dagen later van huis voor zijn reis naar Zuid-Amerika; op 24 oktober arriveert hij in Plymouth. Het vertrek van de Beagle wordt uitgesteld in oktober en november, en twee pogingen om uit te varen, op 10 en 21 december, worden opgegeven wegens slecht weer. Op 27 december begint de Beagle aan de reis om de wereld.

- 1832 Op 16 januari zet Darwin voor het eerst voet aan wal 'op een tropische kust' op San Tiago, Kaapverdische Eilanden.
- 1836 Op 2 oktober gaat de Beagle voor anker in Falmouth, en op 4 oktober keert Darwin terug naar Shrewsbury na een afwezigheid van vijf jaar en twee dagen.
- 1837 In maart huurt Darwin kamers op Great Marlborough Street nummer 36 in Londen. In mei houdt hij een lezing voor de Geological Society over koraalformaties. In juli begint hij aan zijn eerste notities over de 'verandering van soorten', na enkele maanden van nadenken over de aard van de Zuid-Amerikaanse fossielen en de fauna van de Galápagoseilanden. Gedurende de maanden oktober en november treft hij voorbereidingen voor *The zoology of the voyage of HMS Beagle*.
- 1838 Werkt aan allerlei kwesties op het gebied van geologie en natuurlijke historie, en sluit in september zijn lezing af over het Schotse dal Glen Roy en de beroemde 'parallele wegen'; hij tracht aan te tonen dat deze door de zee zijn veroorzaakt. In de maanden september en oktober denkt hij na over kwesties van soortverandering en religieuze zaken. Op 11 november (Darwin noemt het 'de dag der dagen') neemt zijn nicht Emma Wedgwood (1808-1896), een dochter van Josiah Wedgwood II, zijn huwelijksaanzoek aan. In december is Darwin druk bezig een huis te zoeken en voelt hij zich vaak ziek. In de laatste dagen van het jaar vinden ze een huis in Londen, op Upper Gower Street nummer 12.
- 1839 Op 24 januari wordt Darwin gekozen tot lid van de Royal Society, en op de negenentwintigste trouwen hij en Emma in Staffordshire.

Inleiding

In het begin van Charles Darwins leven is de reis van de Beagle zonder enige twijfel de gebeurtenis geweest die hem het meest heeft gevormd en beïnvloed. De reis begon in 1831 en eindigde in de laatste maanden van 1836, en in die tijd is hij veranderd van een aardige, enigszins doelloze jongeman in een algemeen erkend deskundige op het gebied van natuurlijke historie en geologie.

Het was voor hem een onvergelijkelijke gelegenheid voor het doen van wetenschappelijke waarnemingen, voor het verzamelen van dieren en planten en voor het reizen door een reeks van landen die destijds nog niet erg bekend waren bij Europese natuuronderzoekers, en hij kwam erdoor tot de overtuiging dat hij het plan om geestelijke te worden moest laten varen en dat hij in staat zou zijn zich als gelijke aan te sluiten bij de elite wereld van de Londense wetenschap. Na afloop is hij door de expeditie een wetenschappelijke beroemdheid geworden, toen hij toezicht hield op de verdeling en beschrijving van zijn specimina en zelf verscheidene boeken en talrijke artikelen schreef over allerlei dingen die hij had gezien. Bovendien, en daardoor is Darwin nog beroemder geworden, hebben de intellectuele overwegingen die zijn reis bij hem had gewekt, hem nooit meer losgelaten, totdat hij, overhaast door toedoen van het werk van Alfred Russel Wallace, in 1859 de victoriaanse salons overviel met *On the origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life*.

Als Darwin niet met de Beagle was meegevaren, zouden er niet die belangrijke verzamelingen zijn in alle belangrijke musea van Groot-Brittannië; er zou geen *Journal of Researches* zijn verschenen; geen gepubliceerde verslagen over de zoölogie en geologie van de reizen van

de Beagle rond de wereld, en natuurlijk ook geen evolutietheorie, al zou het op dit punt oneerlijk zijn te vergeten dat Wallace zelfstandig op het idee van de natuurlijke selectie was gekomen en de hoofdthema's van de transmutatie der soorten even helder als Darwin uiteen heeft gezet. Maar hun gezamenlijke formulering van de evolutiegedachte daargelaten, zelfs de meest terloopse blik op Darwins prestaties toont aan dat de reis met de Beagle het hoogtepunt van zijn leven is geweest. Nog op zeventenzestigjarige leeftijd, lang nadat *Origin of Species* was gepubliceerd en de biologische revolutie langzaam aanvaard begon te worden, schreef Darwin in zijn autobiografie: 'De reis van de Beagle is verreweg de belangrijkste gebeurtenis van mijn leven geweest, en mijn hele loopbaan is daardoor bepaald.'

Toch was Darwin aan boord van de Beagle geen aanhanger van de evolutieleer, en het zou onjuist zijn te zeggen dat Darwin voor het eerst aan evolutie begon te denken toen hij onderzoek deed op de Galápagoseilanden of terwijl hij over de Stille Oceaan terug naar Engeland reisde. Uit recent onderzoek naar Darwins werk aan boord, zijn aantekeningboekjes en andere geschriften, de drukte van vergaderingen, literatuuronderzoek en wetenschappelijke genootschappen waarin hij zich stortte na zijn terugkeer naar Engeland, en de zorgvuldige inspectie van zijn specimina onder toezicht van ervaren natuuronderzoekers in Londen en Cambridge, uit alles blijkt dat Darwin pas halverwege maart 1837, ongeveer vijf maanden na aankomst van de Beagle in Falmouth, geïntrigeerd begon te raken door het idee van transmutatie. Zijn wereldreis heeft hem in zekere, en niet onbelangrijke mate voorbereid op deze belangrijke beslissing, maar het is onjuist te denken, zoals vaak gebeurt, dat Darwin eenzaam te midden van uitgestrekte, woelige gedachtezeeën terugreisde, ijsberend over het dek van de Beagle; de werkelijkheid zag er anders uit.

Men dient de belevenissen en de voortdurend wisselende landschappen tijdens deze reis daarom eerder te zien zoals Darwin ze destijds heeft gezien. Het frisse, jeugdige proza van Darwins dagboek en van zijn brieven aan vrienden en familie in Engeland getuigt van het ongecompliceerde enthousiasme waarmee hij aan zijn opdracht begon. Deze reis was voor hem een buitengewone gelegenheid om weg te komen uit Shropshire, om dingen te doen waarvan hij en zijn medestuu-

denten hadden gedroomd, om iets van de wereld te zien en het tot iets te brengen.

Een gedetailleerder en persoonlijker beeld van Darwins ervaringen krijgt men echter in dit boek, dat in het Engels de titel *Journal of Researches* draagt, waarin hij niet alleen de feitelijke gegevens van de reizen van de Beagle vastlegt, de havens waar het schip aanlegt en zijn eigen expedities in de binnenlanden, maar ook zijn emoties, zijn intense gevoelens toen hij voor het eerst in de tropen kwam, zijn gevaarlijke reizen te paard met de gaucho's, de sterren boven de Cordillera de los Andes, regen en neerslachtigheid op het eiland Chiloé, de aanblik van half-naakte Vuurlanders op een kaap die Darwin voorkwam als de rand van de wereld. De tekst is levendig en direct, en geeft ons zelfs nu nog een heel duidelijk beeld van de indruk die deze vijf jaren op Darwin hebben gemaakt. Het boek is geschreven tijdens de zeereis, in de vorm van een journaal, en dateert voor het merendeel uit de tijd van de beschreven gebeurtenissen of van heel kort daarna. Stukje bij beetje stuurde hij de pagina's naar huis, zodat zijn vader en zusters ze hardop konden voorlezen en vervolgens doorsturen naar de andere takken van Darwins uitgebreide familie. Omdat Darwin altijd rekening hield met de wisselvalligheden van de oceaan, bewaarde hij andere aantekeningen aan boord van de Beagle. Uit deze notities en zijn journaal heeft hij, vrijwel meteen na zijn terugkeer in Engeland, een boek samengesteld. In september 1837 was het gereed, hoewel de publicatie nog eens achttien maanden werd uitgesteld terwijl Robert FitzRoy, de kapitein van de expeditie, die een eigen verslag van de reis aan het schrijven was, en ook het materiaal bewerkte van Phillip Parker King, de vorige kapitein van de Beagle, wanhopig de tijd probeerde te vinden om zijn aandeel in het werk te voltooien. De vier boekdelen (twee van FitzRoy, plus een uitvoerig aanhangsel, en twee van Darwin) verschenen ten slotte in mei 1839.

Het boek was een enorm succes, wat Darwin nogal verbaasde. Later in datzelfde jaar werd het afzonderlijk herdrukt door de oorspronkelijke uitgever, Henry Colburn, met een andere titelpagina en – naar het schijnt – zonder dat Darwin om toestemming was gevraagd. Ook werd hiervoor geen honorarium betaald. Toch had Darwin altijd een speciale voorliefde voor dit boek, ongeacht al het geld dat hij erbij was ingeschoten; hij sprak de waarheid toen hij aan het eind van zijn leven schreef:

‘Het succes van dit werk, mijn eerste literaire kind, streelt mijn ijdelheid altijd meer dan dat van al mijn andere boeken.’

Hoewel de gebeurtenissen die leidden tot Darwins aanvaarding als natuuronderzoeker aan boord van de Beagle algemeen bekend zijn, kan het geen kwaad ze hier voor een deel te herhalen. Het was niet de eerste keer dat de Beagle een wereldreis zou maken. Onder algemeen commando van Phillip Parker King hadden HMS Adventure en HMS Beagle al een aanzienlijk deel van de oostkust van Zuid-Amerika in kaart gebracht; dit gebied was voor de marine en de handel van Groot-Brittannië van belang geworden sinds 1825, toen George Canning een handelsverdrag had getekend met de zojuist onafhankelijk geworden federatie van Argentijnse staten. Robert FitzRoy had zich halverwege van elders bij deze eerste expeditie gevoegd, en werd vervolgens onverwacht tot tijdelijk kapitein van de Beagle benoemd na de dramatische en onvoorziene zelfmoord van de kapitein, Pringle Stokes. Toen deze expeditie ten slotte in 1830 terugkeerde, en King de wens te kennen gaf zich terug te trekken om zich in Australië te vestigen, werd FitzRoy benoemd tot algemeen bevelhebber van een tweede karteringsreis, die zo spoedig mogelijk moest vertrekken om het werk te voltooien.

14 |

FitzRoy, die zijn nieuwe opdracht heel serieus nam, rustte de Beagle uit met alle moderne landmetingsinstrumenten van de Admiraliteit, en met enkele kostbare instrumenten die hijzelf aanschafte, onder meer tweeëntwintig chronometers die hij liet ijkten aan de chronometers van Greenwich, zodat hij de lengtegraad waar het schip zich bevond veel nauwkeuriger zou kunnen bepalen dan iemand vóór die tijd had geprobeerd. Zijn instrumenten waren voortreffelijk, en zijn zeekaarten waren de beste die te krijgen waren. Zijn bemanning bestond grotendeels uit zeelieden van de vorige expeditie, met enkele verstandige promoties en enkele andere personen die officieel te boek stonden als ‘surnumerairs’, een term die inhield dat de Admiraliteit niet verantwoordelijk was voor hun gedrag of salariëring. Tot deze personen behoorden drie inwoners uit Vuurland, die door FitzRoy tijdens de eerste expeditie naar Engeland waren meegenomen (een vierde was na zijn aankomst in Engeland aan pokken gestorven) en die nu naar hun vaderland werden teruggebracht in gezelschap van een zendeling, Richard Matthews, met de bedoeling een anglicaanse zendingspost op te zetten.

Ook waren er een tekenaar, Augustus Earle, en een instrumentenreparateur voor de chronometers, die beiden door FitzRoy persoonlijk in dienst waren genomen.

Toch stond de kapitein in zekere zin alleen aan het hoofd van zijn vierenzeventig officieren, bemanningsleden en passagiers. FitzRoy was zich maar al te bewust van de eenzaamheid en wanhoop die hogere scheepsofficieren konden overvallen, en zal niet blij zijn geweest te moeten reizen in dezelfde hut waar Stokes zelfmoord had gepleegd, een sterfgeval dat kennelijk veroorzaakt was door de druk van het gezag. Bovendien wees FitzRoys eigen afstamming erop dat geestelijke instabiliteit in zijn familie voorkwam, want hij was een neef van de aristocratische Tory-politicus en minister van Buitenlandse Zaken Viscount Castlereagh (lord Londonderry), die de laatste jaren van zijn leven op de rand van waanzin had verkeerd voordat hij zich ten slotte de keel afsneed. Daarom benaderde FitzRoy een vriend, Harry Chester – misschien de Henry Chester, jongere zoon van sir Robert Chester, die in 1831 als klerk bij de Privy Council werkte – met het verzoek hem gedurende de reis, of een deel daarvan, te vergezellen. Chester leek andere dingen aan zijn hoofd te hebben, want in augustus 1831 schreef FitzRoy in haast aan de Admiraliteit (waarschijnlijk aan Francis Beaufort, hydrograaf van de marine, die de meeste van FitzRoys voorbereidingen voor de expeditie had geregeld) om te vragen of men een passende metgezel van stand voor hem kon zoeken.

Toen werd het netwerk van de Universiteit van Cambridge ingeschakeld. Beaufort stelde George Peacock, fellow van Trinity College en docent wiskunde, op de hoogte, en deze schreef op zijn beurt aan zijn collega van St. John's, John Stevens Henslow, hoogleraar botanie en hulppredikant van de kerk van Little St. Mary. Henslow, die zelf pas vijfendertig was, dacht er even over zichzelf aan te bieden, maar een pasgeboren kind en andere familie-, universiteits- en parochiële kwesties dwongen hem de uitnodiging door te geven aan zijn vriend en zwager Leonard Jenyns. Ook Jenyns vond dat hij zijn parochie niet al na een paar jaar kon verlaten. En dus schreef Henslow aan Darwin, op 24 augustus 1831.

Henslow kende Darwin sinds 1828, nadat Robert Waring Darwin had besloten zijn zoon van de medicijnenstudie aan de Universiteit van Edinburgh te halen en hem naar Cambridge te sturen om de gewone

graad te behalen die nodig was om geestelijke te worden. In Cambridge sloot Darwin, net als in Edinburgh overigens, spoedig vriendschap met andere jongelui met een serieuze belangstelling voor natuurlijke historie, onder wie zijn neef William Darwin Fox, en begon hij de informele avonden over natuurlijke historie te bezoeken die Henslow tijdens de collegeperiode op de vrijdagavonden organiseerde. Henslows jeugdige natuuronderzoekers maakten samen excursies naar dorpen in de omgeving om planten en insecten te verzamelen; op die vrijdagavonden kregen ze gelegenheid, zoals Darwin het later uitdrukte, ‘oppervlakkig kennis te maken met enkele van de geleerden van Cambridge – wat een gunstig effect had op de geringe ijver die was overgebleven na dinertjes en jachtpartijen’. Tegen het voorjaar van 1831 had Henslow Darwin zien opbloeien tot een enthousiaste en deskundige amateur-entomoloog, een jongeman met vlotte manieren en een opgewekt karakter, die kon paardrijden en jagen, die tevreden was met het idee dat hij binnenkort een kleine plattelandspastorie zou betrekken, waar hij de traditionele natuurhistorische activiteiten van de Britse geestelijke zou kunnen voortzetten, terwijl hij toch ook in staat was tot een ter zake kundig gesprek met de geleerden van de universiteit. Hij was in veel opzichten net zo iemand als Henslow vijftien jaar voordien was geweest, en beide mannen zagen waarschijnlijk iets belangrijks van zichzelf in elkaar terug, iets wat een grote onderlinge hartelijkheid en respect wekte.

In datzelfde voorjaar, Darwins laatste jaar in Cambridge, want in januari had hij zijn bachelor of arts-examen afgelegd, had Henslow Darwin overgehaald geologie te gaan studeren, een vak dat in die tijd werd onderwezen door de grote Adam Sedgwick, en hij had toegeeflijk geluisterd hoe Darwin en twee vrienden plannen maakten voor een natuurhistorische expeditie naar het eiland Tenerife. Darwin, die plotseling heel enthousiast over geologie was geworden, was dan ook verheugd toen hij toestemming kreeg om Sedgwick te begeleiden op zijn gebruikelijke studiereis door de bergen van Wales, alvorens te beginnen aan een zomervakantie waarvoor hij weinig andere plannen had dan zich thuis in Shrewsbury te amuseren.

Daar in Shrewsbury ontving Darwin de brief van Henslow over het plan voor een ‘trip naar Vuurland en via Oost-Indië weer terug naar Engeland’. De reis zou volgens Henslow twee jaar duren, en zoals hij in zijn